
Photo: Fairtrade / Sean Hawkey

ES miškų naikinimo reglamentas: „Fairtrade“ ir teisėtumo aspektai

FAIRTRADE

Bendrai finansuoja Europos Sąjunga

Aktualu labai mažiems, mažiems ir vidutiniams bei dideliems veiklos vykdytojams

Paskutinis atnaujinimas: 2026 m. rugsėjo 15 d.

Atitinkami teisės aktai

Įmonės privalo užtikrinti, kad ES miškų naikinimo reglamento taikymo sričiai priskiriami produktai, pateikiami į ES rinką, atitiktų visus 3 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Tai reiškia, kad produktai turi būti: (a) nesusiję su miškų naikinimu, (b) pagaminti laikantis atitinkamų gamybos šalies teisės aktų ir (c) apdengiami išsamaus patikrinimo pareiškimu.

2 straipsnio 40 dalies a–h punktuose apibrėžta sąvoka „atitinkami teisės aktai“ apima įvairius gamybos šalyje taikomus teisinius reikalavimus. Šių teisės aktų laikymasis yra esminis EUDR elementas. Įmonės pirmiausia turėtų įvertinti viešai prieinamą informaciją ir susisteminti savo tiekimo šalyse taikomus atitinkamus teisės aktus. Jei remiantis turima informacija negalima nustatyti, kad neatitikties rizika yra nedidelė, jie privalo surinkti ir saugoti dokumentus, įrodančius atitiktį taikomiems teisės aktams.

Kaip „Fairtrade“ yra susijusi su EUDR teisėtumo reikalavimais?

„Fairtrade" standartai gali teikti kontekstinę ir papildomą informaciją, padedančią paremti EUDR teisėtumo vertinimą. Pagal „Fairtrade“ sertifikavimą gamintojai privalo įrodyti, kad yra susipažinę su pasirinktais nacionaliniais teisiniais įsipareigojimais ir jų laikosi, įskaitant susijusius su:

- žemės naudojimo ir valdymo teisėmis,
- darbuotojų teise ir darbo sąlygomis, ir
- aplinkos apsauga.

Atitiktis šiems reikalavimams tikrinama atliekant auditus pagal „Fairtrade“ standartus. Nors šie standartai gali sutapti su nacionaliniais teisiniais reikalavimais, jie nėra lygiaverčiai visapusiškam teisiniam patikrinimui pagal EUDR. „Fairtrade“ negali viena pati pakeisti visos veiklos vykdytojų ir importuotojų išsamaus patikrinimo atsakomybės pagal EUDR.

Svarbūs apribojimai

Nors „Fairtrade“ sertifikavimas gali suteikti svarbios informacijos:

- tai nepakeičia ūkio subjektų prievolės tikrinti teisėtą gamybą pagal visus su EUDR susijusius teisės aktus ir
- jis nesuteikia visų teisinių įrodymų, kurių reikalaujama pagal EUDR dėl išsamaus patikrinimo.

„Fairtrade International“ standartai reikalauja, kad gamintojai ir samdomo darbo operacijos laikytųsi nacionalinių teisės aktų, susijusių su žemės naudojimo, darbuotojų teisėmis ir aplinkos apsauga.

Papildoma informacija:
Rizikos vertinimas ir mažinimo priemonės
žingsnis po žingsnio
srautų diagrama

„Fairtrade“ standartai ir EUDR teisėtumo kriterijai

Lentelėje pateikiama pradiniam teisėtumo vertinimui svarbių indeksų apžvalga. Joje taip pat nurodomos sritys, kuriose „Fairtrade“ standartai iš dalies apima temas, susijusias su EUDR 2 straipsnio 40 dalies a–h punktuose nustatytais teisėtumo reikalavimais. Šios nuorodos nelaikytinos patvirtinimu, kad laikomasi konkrečių nacionalinės teisės reikalavimų, patenkančių į EUDR taikymo sritį.

Teisėtumo aspektas pagal 2 straipsnio 40 dalies a–h punktus	Atitinkamas „Fairtrade“ standartas	Paaiškinimas	Kiti orientaciniai šaltiniai
a) Žemės naudojimo teisės	SPO standarto 1.1.7 punktas	Gamintojai privalo turėti teisę į žemę, kurioje augina produktą, arba dalyvauti teisiniame procese, siekdami patikslinti žemės teisines teises.	International Property Rights Index
b) Aplinkos apsauga	• SPO standarto 3.1.1, 3.2.31, 3.2.32 punktai • Kavos standartas: 3.1.2 – 3.1.8 punktai • Kakavos standartas: 3.4.1 – 3.4.7 punktai • SPO standartas 3.2.33 –3.2.37 (susiję su biologine įvairove) • 3.2.38–3.2.40 (atliekų tvarkymas), 3.2.43 (efektyvus energijos vartojimas), 3.2.44 (šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas ir anglies dioksido kaupimas) • Kavos standartas: 3.1.10 – 3.1.13 (priklausomai nuo aplinkos) • Kakavos standartas: 3.2.3, 3.2.5, 3.2.6, 3.2.7 (priklausomai nuo aplinkos)	Kavos ir kakavos standartų galiojimo atskaitos data yra 2018 m. gruodžio 31 d. Nurodyti rizikos vertinimai, prevencijos ir mažinimo planai bei geografinės vietos duomenų reikalavimai. Gamintojų organizacijos privalo imtis priemonių biologinei įvairovei apsaugoti, buferinėms zonoms išlaikyti, laukinei gamtai rinkti, didinti informuotumą apie retas ar invazines rūšis, atsakingai tvarkyti atliekas, mažinti išmetamųjų teršalų kiekį.	Global Climate Risk Index (Germanwatch)
c) Miškų taisyklės, įskaitant miškų valdymą ir biologinės įvairovės išsaugojimą, kai jos tiesiogiai susijusios su medienos kirtimu.	Nėra	Neaktualu „Fairtrade“ sertifikavimui, nes tiesiogiai susiję su medienos kirtimu	Miškų ploto pokytis 2015–2025 m. procentais (FAO) 10 svarbiausių sąrašų | Pasaulio išteklių institutas Miškų naikinimo rodikliai pagal šalis | GFW
d) Trečiųjų šalių teisės	• SPO standarto 1.1.7 punktas (žemės ir vandens teisės) • Kavos standarto 1.1.2 punktas (eksportuotojai nėra dalyvavę ar prisidėję prie neteisėtos veiklos, įskaitant čiabuvių teisių pažeidimus) • Kakavos standartas 3.1.4 – 3.1.6 punktai (susijęs su „ūkio veiklos vykdytojais“, t. y. dalininkais ūkininkais); 1.1.2 punktas (eksportuotojai nėra dalyvavę ar prisidėję prie neteisėtos veiklos, įskaitant čiabuvių teisių pažeidimus)	SPO standarto 1.1.7 reikalavimai yra grindžiami ILO C169, kuri yra susijusi su čiabuviais ir genčių tautomis. Šiame kontekste trečiųjų šalių teisės reiškia čiabuvių arba vietos bendruomenių teises.	Legal Security of Indigenous Lands (LandMark)

Teisėtumo aspektas	Atitinkamas „Fairtrade“ standartas	Paaiškinimas	Kiti orientaciniai šaltiniai
e) Darbuotojų teisės	• SPO standartas: 3.3.1 – 3.3.6 punktai • Kavos standartas: 3.2.1–3.2.3 punktai (rizikos vertinimas, politika ir procedūros, stebėsenos ir taisomųjų veiksmų sistemos, įskaitant diskriminaciją, smurtą ir priekabiavimą darbe) • Kakavos standartas 3.3.2, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.8 punktai (lygios moterų ir vyrų galimybės)	Taisyklės, skirtos gerbti ūkių darbuotojus ir užtikrinti apsaugą nuo jų darbuotojų teisių pažeidimų.	2024 m. darbuotojų teisių indeksas | CLR – CLR
f) Žmogaus teisės, saugomos pagal tarptautinę teisę	• SPO standartas: 1.1.6, 3.3.3, 3.3.4, 3.3.5, 3.3.8, 3.3.10 punktai • Kavos standartas: 3.2.1 – 3.2.3 punktai (rizikos vertinimas, politika ir procedūros, stebėsenos ir pažeidimų šalinimo sistemos, įskaitant vaikų darbą ir priverstinį darbą) • Kakavos standartas: 3.2.1 – 3.2.7 punktai (HREDD vertinimas ir tolesni veiksmai); 3.3.1 – 3.3.4 punktai (vaikų darbo ir priverstinio darbo stebėsenos ir taisomųjų priemonių sistema bei tolesni veiksmai)	Taisyklės, skirtos gerbti ūkių darbuotojus ir užtikrinti apsaugą nuo jų žmogaus teisių pažeidimų.	Žmogaus teisių rekomendacijos pagal šalis
g) Laisvo, išankstinio ir informacija grindžiamo sutikimo (FPIC) principas [čiabuvių tautų]	• SPO standartas: 1.1.7 punktas • Kavos standartas: 1.1.2 punktas (eksportuotojai nėra dalyvavę ar prisidėję prie neteisėtos veiklos, įskaitant čiabuvių teisių pažeidimus) • Kakavos standartas: 3.2.3 punktas (HREDD rizikos vertinimas), 3.3.7 punktas (planai, skirti padėti pažeidžiamoms gyventojų grupėms), 1.1.2 punktas (eksportuotojai nėra dalyvavę ar prisidėję prie neteisėtos veiklos, įskaitant čiabuvių tautų teisių pažeidimus)	Terminas „laisvas, išankstinis ir informacija grindžiamas sutikimas“ šiuo metu nėra įtrauktas kaip standartinis reikalavimas, tačiau įvairūs reikalavimai apima čiabuvių tautų teises.	Legal Security of Indigenous Lands (LandMark)
h) Mokesčių, kovos su korupcija, prekybos ir muitų taisyklės	Nėra	Neapima „Fairtrade“ standartų	Korupcijos suvokimo indeksas